

учасник цього процесу, сприяючи збереженню та відновленню архівних фондів навіть у найскладніших обставинах [2, с. 47–56].

Отже, умови війни ставлять під загрозу доступ до історичної інформації та архівних документів, що підкреслює необхідність ефективного інформаційно-аналітичного забезпечення архівних установ. Розвиток технологій цифрового збереження та співпраця з міжнародними партнерами відкривають перспективи для подальшого забезпечення безпеки та доступу до архівних документів навіть у найскладніших умовах конфлікту. Важливо продовжувати розвивати та підтримувати інформаційно-аналітичне забезпечення архівних установ в умовах воєнного конфлікту, зосереджуючись на захисті та збереженні архівного фонду і забезпеченні доступу до нього для майбутніх поколінь.

Список використаних джерел

1. Матяш І. Архівні реформи в Україні: історія, проекти, виклики сьогодення. *Studia i Materialy*. 2022. Вип. СХХІІІ. С. 125–166.
2. Про роботу Укрдержархіву, архівних установ і спеціальних установ страхового фонду документації у 2023 році та пріоритети на 2024 рік. *Державна архівна служба України. 2024 рік*. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/17-civik-2018/zvit2023/zvit_archiv_2023.pdf
3. Палієнко М. Українські архіви, війна та збереження національної ідентичності. *Архіви України*. 2022. Вип. 1. № 330. С. 12–38.

Анотація. Розглянуто виклики для архівних установ, що зберігають документальну спадщину в умовах війни. Важливість досвіду цих установ у воєнний період досліджено зі врахуванням їх значення для збереження історичної пам'яті. Планування заходів із підвищення стійкості архівів вбачається в контексті розуміння викликів та перспектив розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення. Визначено ефективність збереження документів та доступ до них у майбутньому.

Ключові слова: інформаційно-аналітичне забезпечення, архівна справа, війна.

УДК: 930.251:004.67]’06

Буряк Ангеліна Миколаївна

(наук. керівник – д-р екон. наук, професор Анісімова О. М.)

Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

РОЛЬ ЦИФРОВИХ АРХІВІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТІЙКОСТІ ТА ДОСТУПНОСТІ ІНФОРМАЦІЇ В СУЧАСНОМУ ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Вступ. У сучасному світі, коли цифрові технології переплітаються з усіма аспектами життя, забезпечення стійкості та доступності інформації є ключовим завданням. Цифрові архіви відіграють важливу роль у цьому процесі, створюючи основу для збереження, захисту та доступу до цифрових даних. Дослідження їх ролі є необхідним для розуміння та оптимізації цифрового середовища сьогодення.

Актуальність. Усе більший обсяг цифрової інформації потребує ефективних інструментів для її збереження та забезпечення доступності. Важливість цифрових архівів у цьому контексті стає незаперечною, оскільки вони не лише забезпечують стійкість даних у цифровому середовищі, а й забезпечують їх доступність для користувачів у будь-який час і з будь-якого місця. Отже, розуміння ролі цифрових архівів у сучасному цифровому середовищі є надзвичайно важливим для розвитку інформаційного суспільства і забезпечення стійкості та доступності інформації.

Цифрові архіви – це спеціалізовані сховища, які містять цифрові копії різних типів матеріалів, як-от фотографії, відеозаписи, аудіозаписи, тексти, ноты, кінофільми, ілюстрації тощо. Основна відмінність цифрових архівів від традиційних полягає в тому, що вони зберігають не фізичні копії документів, а їх цифрові аналоги, що зберігаються на комп'ютерних серверах або у хмарних сховищах [1].

Цифрові архіви виконують низку важливих функцій у сучасному інформаційному суспільстві. По-перше, вони забезпечують збереження культурної спадщини, даючи змогу зберегти й відтворити цифрові копії важливих історичних та архівних матеріалів. По-друге, цифрові архіви слугують засобом для досліджень у різних галузях знань, надаючи доступ до первинних джерел інформації для аналізу та досліджень. По-третє, вони використовуються з освітньою метою для навчання та самостійного вивчення, а також для популяризації знань і культури через інтернет. Архіви забезпечують доступ до документів для наукової та загальної громадськості, надають послуги копіювання та інтерактивного користування [4].

Цифрові архіви відіграють ключову роль у забезпеченні стійкості інформації в сучасному цифровому світі. Завдяки цифровим архівам можливо зберігати великі обсяги даних, забезпечуючи їх доступність та надійність. Це особливо важливо у сферах, де інформація має велику цінність, як-от державні архіви, бібліотеки, медичні заклади та бізнес-структури. Роль цифрових архівів у забезпеченні стійкості інформації в сучасному цифровому середовищі зображено на рис. 1.

Рисунок 1 – Роль цифрових архівів у забезпеченні стійкості інформації в сучасному цифровому середовищі

Цифрові архіви забезпечують ефективне зберігання великих обсягів інформації у цифровому форматі. Це дає змогу уникнути втрати або пошкодження даних, оскільки цифрові копії можуть бути збережені на різних носіях і в різних

місцях, забезпечуючи дублювання та резервування інформації. Цифрові архіви можуть використовувати шифрування для захисту конфіденційної інформації від несанкціонованого доступу. Шифрування дає змогу захистити дані від зловмисників, забезпечуючи їх конфіденційність і цілісність.

Великою перевагою цифрових архівів є те, що вони дають змогу робити регулярні резервні копії даних, забезпечуючи можливість відновлення інформації у разі втрати або пошкодження основних даних. Ця можливість є важливим елементом стратегії захисту даних та забезпечення стійкості інформації. До того ж цифрові архіви можуть забезпечувати контроль доступу до інформації, даючи змогу обмежувати доступ до даних лише авторизованим користувачам. Це важливо для забезпечення конфіденційності та безпеки даних.

Цифрові архіви можуть використовувати механізми перевірки цілісності даних для виявлення будь-яких змін або пошкоджень в інформації. Це дає змогу вчасно виявляти можливі проблеми та забезпечувати інтегритет інформації.

Також у культурній сфері цифрові архіви відіграють ключову роль у збереженні та передачі цінних культурних ресурсів майбутнім поколінням. Це означає, що навіть у випадку фізичних знищень чи природних катастроф інформація буде збережена в цифровому форматі, готова до відновлення та подальшого використання. Отже, цифрові архіви стають надійними стражами інформації, що забезпечує її стійкість навіть у найскладніших ситуаціях.

Доступність інформації у сучасному цифровому середовищі є надзвичайно важливою. У такому середовищі, де обмін даними швидкий та поширений, доступ до інформації визначає можливість користувачів використовувати різноманітні ресурси, аналізувати інформацію та приймати обґрунтовані рішення. Цифрові архіви виступають ключовим елементом інформаційної інфраструктури, що забезпечує доступність інформації в цифровому середовищі.

По-перше, цифрові архіви забезпечують збереження та організацію інформації. Вони дають змогу ефективно каталогізувати та організовувати великі обсяги даних у цифровому форматі, що сприяє швидкому та зручному доступу до них для користувачів. Це особливо важливо для дослідників, студентів та фахівців, які мають інтерес до певної теми чи предмета.

По-друге, цифрові архіви забезпечують глобальний доступ до інформації. Завдяки інтернету вони дають змогу отримати доступ до документів та ресурсів з будь-якого місця у світі, що робить інформацію доступною для користувачів незалежно від їхнього місця проживання чи роботи.

По-третє, цифрові архіви відіграють важливу роль у збереженні та розповсюдженні культурної спадщини. Вони дають змогу зберегти та розповсюдити цінні культурні та історичні ресурси для майбутніх поколінь, що сприяє розширенню культурного кругозору та підтримці культурного розвитку.

Зокрема, цифрові архіви підтримують освіту та науку, надаючи доступ до актуальних даних і досліджень для студентів, вчених та дослідників.

Отже, цифрові архіви відіграють незамінну роль у забезпеченні доступності та широкого розповсюдження інформації у сучасному цифровому середовищі.

Також варто додати дещо щодо досвіду українських архівів в оцифруванні документації та архівів. В українському діловодстві з 1 жовтня 2020 р. вступили в дію правила організації зберігання документів, що зосереджують увагу на особливостях зберігання електронних документів. Нині електронний документообіг є важливим комунікаційним складником інформаційної діяльності організації. Сюди ж можна віднести і специфіку організації архівного зберігання цифрової документної інформації – електронний архів. Гарним прикладом такого архіву є Електронний архів Українського визвольного руху [3].

Електронний архів Українського визвольного руху – це безкоштовна онлайн-платформа, що надає доступ до оцифрованих архівних документів. Цей архів є заслугою спільної роботи проекту Центру досліджень визвольного руху, Львівського національного університету ім. І. Франка та Національного музею-меморіалу жертв окупаційних режимів «Тюрма на Лонцького» [2].

На платформі публікуються документи про український визвольний рух, матеріали з архівів КДБ та інші тематичні колекції, що охоплюють події ХХ століття. Електронний архів Українського визвольного руху стає неоціненним джерелом інформації для тих, хто прагне глибше зрозуміти історію України, СРСР та Центральної-Східної Європи, дослідити події Другої світової війни, боротьбу народів СРСР за незалежність, історію тоталітарних режимів та репресій. Зараз на сайті вже більше 33 000 документів [2].

Варто зауважити, що електронний архів Українського визвольного руху відповідає всім вимогам щодо забезпечення стійкості та доступності інформації. Він забезпечує стійкість завдяки цифровому формату та регулярному резервному копіюванню даних. Також його широке розповсюдження в онлайні, зручний інтерфейс і доступ у двох мовах (українська та англійська) роблять інформацію доступною для широкого кола користувачів. Інакше кажучи, архів надійно зберігає інформацію та забезпечує легкий доступ до неї, відповідаючи вимогам щодо стійкості та доступності інформації.

Усе це підкреслює важливість цифрових архівів у забезпеченні стійкості та доступності інформації в сучасному цифровому середовищі. Вони не лише забезпечують безпеку та надійність даних, але й відкривають доступ до них для масового користувача, сприяючи діловому і культурному розвитку суспільства.

Висновки. Цифрові архіви відіграють критичну роль у збереженні, організації та забезпеченні доступу до різноманітних даних і ресурсів для широкого кола користувачів. Забезпечуючи надійність та цілісність даних, вони забезпечують стійкість інформації у цифровому середовищі. Поєднуючи функції збереження, захисту та глобального доступу, цифрові архіви є невід’ємним складником інформаційного суспільства, що сприяє розвитку освіти, науки та культури. Розуміння їх важливості в сучасному цифровому середовищі є кроком до забезпечення стабільності та доступності інформації для всіх користувачів у всьому світі.

Список використаних джерел

1. Філіппова Л. Я. Цифрові архіви в сучасному суспільстві: термінологічний та змістовний аспект. *Наукові праці Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2018.

С. 6–11. URL: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/detail.php3?doc_id=1856676 (дата звернення: 08.04.2024).

2. Електронний архів Українського визвольного руху. URL: <https://avr.org.ua/?p%5B0%5D=0&sd=true&fd=true&so=%D0%94%D0%B0%D1%82%D0%B0%2C%20%D0%B7%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F&as=false&sp=true&vm=0&tb=rubr&locale=ua> (дата звернення: 10.04.2024).

3. Ковальська Л. А. Документ в діловодстві та архівній справі: комунікація інформаційної діяльності. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 3. С. 29–37.

4. Анісімова О., Ребренюк Ю. Роль електронних бібліотек у збереженні і доступності культурної спадщини. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 2023. № 11. С. 50–61. DOI: 10.31866/2616-7654.11.2023.282662 (дата звернення: 10.04.2024).

5. Digital Archives. URL: <https://www.lisedunetwork.com/digital-archives-concepts-meaning/> (дата звернення: 09.04.2024).

6. The importance of digital archiving. URL: <https://www.quadient.com/en/learn/digital-archiving/importance-of-digital-archiving> (дата звернення: 09.04.2024).

Анотація. У роботі розглянуто роль цифрових архівів у забезпеченні стійкості та доступності інформації у сучасному цифровому середовищі. Визначено поняття цифрового архіву та його функції, зазначено вплив створення цифрових архівів на збереження та захист даних. Особливу увагу приділено досвіду українських архівів в оцифруванні документації та архівів, окреслено сучасні тенденції в області архівного зберігання.

Ключові слова: цифрові архіви, стійкість інформації, доступність, цифрове середовище.

УДК: 930.25:004

Гурська Дар'я Андріївна

(наук. керівник – доктор філософії Артеменкова О. М.)

Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

ЦИФРОВІЗАЦІЯ АРХІВІВ ТА ДІЛОВОДСТВА В УКРАЇНІ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

З ростом потреб у інформатизації різних установ та організацій виникає проблема впровадження сучасних інформаційних ресурсів у діяльність архівів. Сьогодні користувачі потребують не лише інформації у вигляді документів минулого, а хочуть отримати готовий інформаційний продукт за своїм запитом та потребою для подальшої роботи з аналітичним вторинним документом [7]. Досвід архівної та документознавчої діяльності показує, що застосування електронних технологій може значно прискорити процеси документообігу, управління інформацією та її використання.

Цифровізація всіх процесів архівної справи є важливим складником роботи Укрдержархіву відповідно до ухваленої програми діяльності, в якій саме цифровізація визначена як один із пріоритетів дій Уряду України. Нині Укрдержархів активно вживає заходів із запровадження ефективного та зручного доступу до інформаційних ресурсів, що наразі немислимо без упровадження та широкого використання цифрових технологій [1].